

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynets arbeid med dyrevelferd

Fagsamling for produksjonstilskot og regionalt miljøprogram

Kristin Ness
Avdelingssjef, avd. Sunnmøre

Jeg vil snakke om:

Mattilsynet

- Organisasjonen
- Samfunnsoppdraget

Regelverket

- Dyrevelferdsloven: Formål og viktige bestemmelser
- Annet relevant regelverk
- Hjemler for vedtak og virkemiddelbruk

Tilsynet

- Prioriteringer-risikovurderinger
- Avverge og oppdage vanskjøtsel
- Varsling
- Oppfølging etter vedtak

Hvem er Mattilsynet

Opprettet 2004

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Fra Statens dyrehelsetilsyn, Statens næringsmiddeltilsyn, Statens landbrukstilsyn, deler av Fiskeridirektoratet, de kommunale næringsmiddeltilsynene

Omorganisert 2015 for en enklere og mer effektiv etat

Forvalter 6 lover

- Matloven
- **Dyrevelferdsloven**
- Dyrehelsepersonelloven
- Kosmetikkloven
- Planteforedlerloven
- Husdyravlsloven

Organisering

Tre eierdepartement

- Landbruks-og matdepartementet (LMD)
- Nærings-og fiskeridepartementet (NFD)
- Helse-og omsorgsdepartementet (HOD)

To forvaltningsnivå

- 5 regioner med 32 avdelinger -førsteinstans
- Hovedkontoret (fordelt på 6 kontorsteder) -klageinstans

- Ca. 60 kontorsteder over hele landet
- I Møre og Romsdal: Avdeling Nordmøre og Romsdal og avdeling Sunnmøre
- Ca. 1300 ansatte

Samfunnsoppdraget

- **Sikre** helsemessig trygg mat og trygt drikkevann
- **Fremme** god helse hos planter, fisk og dyr
- **Fremme** god dyrevelferd og respekt for fisk og dyr
- **Fremme** helse, kvalitet og forbrukerhensyn langs hele matproduksjonskjeden
- **Ivareta** miljøvennlig produksjon
- **Ivareta** hensynet til aktørene langs matproduksjonskjeden –herunder markedsadgang
- Arbeide for å nå målene i andre lover vi forvalter.

Verktøykassen

- Forebygge og håndtere hendelser
- Føre tilsyn
- Veilede og informere om kravene i regelverket
- Overvåke og vurdere tilstanden
- Dele kunnskap med resten av samfunnet

Dyrevelferdsloven

- I Generelle bestemmelser
- II Særlige bestemmelser om dyrehold
- III Administrative bestemmelser og sanksjoner
- IV Avsluttende bestemmelser

§ 1 Formål

- fremme **god dyrevelferd**
- fremme **respekt** for dyr

Utgangspunkt

Hold og bruk av dyr for produksjon av mat og andre produkter, rekreasjon og glede, samt høsting av naturens ressurser er viktig i vårt samfunn.

§ 2 Virkeområde

- pattedyr
- fugler
- krypdyr
- amfibier
- fisk
- tifotkreps
- blekksprut
- honningbier

§ 3 Generelt om behandling av dyr

- Dyr har **egenverdi** uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker
- Dyr skal **behandles godt** og **beskyttes** mot fare for **unødige påkjenninger og belastninger**

Mest mulig vitenskapelig basert ut fra kunnskap om dyrs behov og opplevelse

Hva som er «unødig», er et politisk spørsmål.

§ 5 Varsling

- **Enhver** som har **grunn til å tro** at et dyr blir utsatt for **mishandling** eller **alvorlig svikt** vedrørende miljø, tilsyn og stell skal snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet
- *Taushetsplikt etter annen lovgivning går foran, men helsepersonell har fått rett til å varsle*
- Brudd på plikten er ikke straffebelagt, men kan medføre overtredelsesgebyr.

§6 Kompetanse

- **Dyreholder** skal sørge for at dyr blir ivaretatt av tilstrekkelig og faglig kompetent personell
- **Andre** skal ha tilstrekkelig kompetanse
- **Foresatte** skal ikke la **barn under 16 år** ha selvstendig ansvar for dyr
- **Dyreholder** skal ikke overlate dyr til personer det er grunn til å tro ikke kan/vil **behandle dyret forsvarlig**

17 forskrifter med kompetansekrav, både med og uten formelle krav.

§ 23 Dyrs levemiljø

- Dyreholder skal sikre at dyrets miljø skal gi god velferd ut fra **artstypiske** og **individuelle** behov, herunder **naturlig atferd**
- Dyr skal ha adgang til trygt og egnet **tilholdsrom** utenom normal beiteperiode
- *Detaljer i forskrifter for landlevende produksjonsdyr og hest.*

§24 Tilsyn og stell

Dyreholder skal sikre:

- Fôr, beite og vann er av god kvalitet
- Dyrene beskyttes mot skade, sykdom, parasitter og andre farer
- Spredning av smitte begrenses
- Dyrene er tilstrekkelig tamme

§§23 og 24 er kjerneparagrafene om hold og stell av dyr
Overordnede og prinsipielle bestemmelser
Utfylles av forskrifter og faglig skjønn (veiledere, forvaltningspraksis).

Forskrifter om levemiljø, tilsyn og stell

- Hold av storfe
- Velferd for småfe
- Hold av svin
- Hold av høns og kalkun
- Hold av strutsefugl
- Hold av pelsdyr
- Velferd for produksjonsdyr
- Velferd for hest
- Unntak fra plikten til å sørge for oppholdsrom for dyr

Forskriftene for storfe, småfe, svin og produksjonsdyr er under revisjon for oppdatering og harmonisering

Tilleggskrav i økologiregelverket.

§18 Adgang til sted og plikt til å yte bistand

- Tilsynsmyndigheten skal ha **uhindret adgang** til sted eller lokale der det er **grunn til å tro** at det holdes **dyr** eller drives **annen aktivitet** omfattet av loven
- Ved nekt av adgang kan tilsynsmyndighet gå inn med bistand av politiet
- Lokaler, inventar mm skal **stilles til disposisjon**, det skal **legges til rette** for utførelse av tilsynet.

§19 Opplysningsplikt, dokumentasjon og kontrolltiltak

- **Dyreholder** mm skal på anmodning fra tilsynsmyndigheten gi informasjon, dokumentasjon og innsyn
- **Andre** med relevant informasjon skal på anmodning gi relevante opplysninger.

§30 Tilsyn og vedtak

- **Mattilsynet** fører tilsyn og kan fatte vedtak
- Mattilsynet oppnevner **dyrevernnemnder**
- Nemndene er en del av MT uten egen vedtakskompetanse, skal ivareta **legmannsskjønnet**

Opptrappende og forholdsmessig virkemiddelbruk

- Veilede og påpeke plikt
- Fatte enkeltvedtak om utbedringer
- Avlive dyr og avvikle dyrehold
- Ta dyr i midlertidig forvaring
 - Tilbakeføres, avlives, omplasseres, selges
- Ilegge tvangsmulkt (*fremme etterlevelse*)
- Ilegge overtredelsesgebyr (*sanksjon*)
- Gi forbud mot aktiviteter omfattet av loven (*verne dyr*)
- Politianmeldelse –rettssak
 - straff (bøter, fengsel) (forsettlig eller grovt uaktsomt)
 - forbud mot aktiviteter.

Mattilsynet skal fremme god dyrevelferd og respekt for dyr

Dette gjør vi gjennom

- Regelverksutvikling
- Tilsyn
- Informasjon og kommunikasjon

- Rapportene om **Dyrevelferden i Norge** er et nytt og viktig kommunikasjonstiltak

Tilsyn med dyrevelferd er et prioritert område

2015: Tilsyn i ca 9650 dyrehold (landdyr)

- **Risikobasert**
-bruke ressursene der det er størst risiko
- **Bekymringsmeldinger**
-www.mattilsynet.no (2015: 8420 stk)
- **Tilsynskampanjer:**
 - Dyrevelferd slaktekylling 2011
 - Dyrevelferd i hestehold 2014
 - Brannsikring i svinehold 2015
 - Velferd for kalv 2016
- **Fokusområder**
 - Slaktekyllingforeldre2016

De beste dyreholdene får færre tilsyn enn de dårligste.

Status for dyrevelferden i Norge

Dyrevelferden er i hovedsak god, men ikke uten utfordringer

- **Riksrevisjonen:** Arbeidet med dyrevelferd har solid forankring på alle nivå i Mattilsynet
- **ANIWEL:** Forskningsprosjekt skal skaffe mer kunnskap om effekten av offentlig forvaltning av dyrevelferd
- **Bekymringsmeldinger** er nødvendig, men også krevende å følge opp
- **Tap av dyr på beite** er et stort dyrevelferdsproblem
- **Dårlige dyrehold** må løftes eller avvikles
- **Alvorlig vanskjøtsel** må forebygges og oppdages i tide
- **Svinn i oppdrettsnæringene** for stort.

Avverge og avdekke alvorlig vanskjøtsel

- Hvorfor skjer det?
- Hvordan skjer det?
- Hvordan avverge?
- Hvordan oppdage?
- Hvem vet noe?
- Melding til Mattilsynet ved mistanke avgjørende
- Samarbeid med andre etater.

Hvem kan gjøre hva

- **Dyreeierne**–har ansvaret for velferden hos sine dyr
- **Naboen** –bry seg, nettverk
- **Leverandører, slakterier mv** –melde fra ved avvik
- **Helsetjenesten**
- **Landbruksforvaltningen**
- **Dyreeierorganisasjoner** –opplæring og holdningsarbeid
- **Veterinærer**–informere dyreeierne, varsle Mattilsynet
- **Dyrevernorganisasjoner** –informasjon og holdningsarbeid
- **Folk flest**–stille spørsmål og delta i samfunnsdebatten
- **FoU** –stille spørsmål, finne svar, utdanning, informasjon
- **Mattilsynet**–regelverksutvikling, informasjon, holdningsarbeid, tilsyn
- **Departementet**–utarbeide politikk, fastsette forskrifter
- **Stortinget**–fastsette lover.

Konklusjon

Mattilsynet ønsker etisk
forsvarlig hold og bruk av dyr
der hensynet til dyrenes velferd
og respekten for dyr blir ivaretatt

0-visjon for alvorlig vanskjøtsel

Alle gode krefter
må arbeide sammen
for å nå dette målet!

Takk for oppmerksomheten!

